

www.bef.ee

Metsaelupaikade seisundi hindamine ja aruandlus Euroopa Komisjonile

Merle Kuris
Balti Keskkonnafoorum

5. dets. 2006
Tartu

Aruandlus Euroopa Komisjonile

- EK Elupaikade Komitee kinnitas aruandlusvormi 2005
- Juhend vormi täitmiseks kinnitati okt. 2006
- <http://forum.europa.eu.int/Public/irc/env/monnat/library>
- Tähtaeg **20. Juuni 2007**
- Väljatöötamisel elektrooniline (online) aruandlusvorm (valmib dets. 2006)

www.bef.ee

- Aruandes nõutud **seisundi hinnang** kõigi Loodusdirektiivi I lisa elupaikade ning II, IV ja V lisa liikide kohta iga 6 aasta tagant
- 2007 eksperthinnang lubatud, kuid 2014 hinnangud peavad põhinema seireandmetel
- **Elupaiga seisund** (*conservation status*) – elupaigale ja selle tüüpilistele liikidele mõjuvate tegurite summa, mis võivad mõjutada selle elupaiga pikaajalist looduslikku **levikut, struktuuri ja funktsioone** kui ka **tüüpiliste liikide pikaajalist säilimist** liikmesriigi territooriumil (LoD art. 1e)

Elupaiga seisund on soodne, kui:

- Selle looduslik **levila ja alad, mida ta selle levila piires hõlmab, on muutumatu suurusega või laienemas** ja
- Selle pikaajaliseks püsimiseks vajalik eriomane **struktuur ja funktsioonid toimivad** ning tõenäoliselt toimivad ka prognoosiulatusse jäävas tulevikus ja
- Selle **tüüpiliste liikide seisund on soodne** nagu määratletud art. 1(i)

Ehk: kui elupaiga pikaajaline säilimine on kindlustatud

Seisundit hinnatakse kogu liikmesriigi territooriumil, mitte ainult Natura 2000 aladel!

www.bef.ee

Aruandlusvorm

'A' Üldine (info LoD rakendamise kohta)

'B' Info liigi kohta

'C' Liigi seisundi hindamismatriks

'D' Info elupaiga kohta

'E' Elupaiga seisundi hindamismatriks

Looduslik levila – piirkond, kus antud elupaigatüüpi esineb

Tegelik levik/pindala – elupaigatüübi tegelikud esinemiskohad ja nende kogupindala

**suurus/pindala km² + kaart
meetod pindala hindamiseks
andmete kvaliteet**

www.bef.ee

Trend (muutuse suund, suurus, periood ja põhjused)

Struktuur & funktsioonid

Metsaelupaikade puhul nt uuenemispotentsiaal, vanuseline struktuur, surnud puidu olemasolu, liigiline kompositsioon jne

Tüüpilised liigid on struktuuri osa – elupaiga kvaliteedi indikaatorid (näiteid www.naturvardsverket.se)

Igal alal ei pea tingimata kõik struktuuri elemendid esinema (sh tüüpilised liigid).

Kuigi **fragmentatsiooni** ei ole Loodusdirektiivis mainitud, tuleb seda arvesse võtta funktsioonide toimimist mõjutava tegurina

Elupaika mõjutavad tegurid

- Praegused või varasemad mõjud (*pressures*)
- Tulevased/võimalikud ohud (*threats*)

(Loetletud Natura 2000 andmevormi täitmise juhendis “*Explanatory Notes for Natura 2000 Standard Data Form*”)

Aluseks elupaigatüübi tulevikuväljavaadete hindamisel

Elupaiga soodsa seisundi künnisväärtused

www.bef.ee

Soovitav levila suurus (*Favourable Reference Range*)

- praegune, kui see on piisav, või modelleeritud, kui laienemine on vajalik soodsaks seisundiks
- võib olla kogu liikmesriigi territoorium

Soovitav pindala (*Favourable Reference Area*)

- mitte väiksem kui praegune pindala

Elupaiga seisundi hindamismatriks				ee
Elupaik	Soodne <i>Favourable</i>	Ebasoodne - ebapiisav <i>Unfavourable - inadequate</i>	Ebasoodne - halb <i>Unfavourable - bad</i>	Teadmata <i>Unknown</i>
Levila	Stabiilne & ületab 'künnisväärtuse'	Muud kombinatsioonid	Oluline vähenemine	
Pindala	Stabiilne & ületab 'künnisväärtuse'	Muud kombinatsioonid	Oluline vähenemine	
Struktuur & funktsioonid	Hea	Muud kombinatsioonid	Vilets	
Tulevikuvälja- vaated	Hea	Muud kombinatsioonid	Vilets	
Kokkuvõtlik hinnang	Kõik rohelised või 3 rohelist & 1 teadmata	Üks või enam kollane, kuid ei ühtki punast	Üks või enam punane	Kaks või enam 'teadmata'

Näiteid aruandlusvormi täitmisest

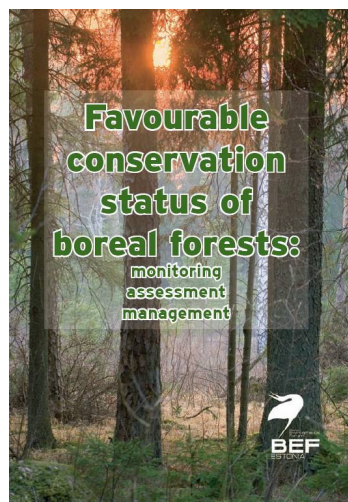
Towards European Biodiversity Monitoring. Assessment, monitoring and reporting.

Results, comments and recommendations of a NGO consultation within the European Habitats Forum

<http://www.iucn.org/places/europe/rofe/documents/EHF%20Monitoring%20Report.pdf>

Balti Keskkonnafoorumi trükis
“Boreaalsete metsade soodne seisund: seire hindamine majandamine”

<http://files.bef.ee/metsatrykis.pdf>

Trükise eesmärk

www.bef.ee

- **Anda panus üle-euroopalisse arutelusse boreaalsete metsade soodsa seisundi osas;**
- **Tuua projekti tulemused laiema huviliste ringini;**
- **Toetada Balti riikide pädevaid ametiasutusi metsaelupaikade seisundi hindamisel ja soodsa seisundi saavutamisel:**
  - Parandada arusaamist EK aruandlusnõuetest;
  - Pakkuda välja indikaatorid boreaalsete metsaelupaikade seisundi hindamiseks;
  - Anda soovitusi metsaelupaikade majandamiseks ning koostöökis huvirühmadega

Trükise sisu

www.bef.ee

- **Ülevaade boreaalsetest metsadest Balti- ja Põhjamaades**
- **Aruandlusnõuded vastavalt Loodusdirektiivile ning Balti- ja Põhjamaade valmisolek nende täitmiseks 2007. a**
- **Boreaalsete metsaelupaikade seisundi hindamine**
  - Soodsa seisundi kontseptsioon;
  - Indikaatorite kontseptsioon;
  - Väljapakutud indikaatorite kirjeldus;
- **Majandamismeetmed boreaalsete metsaelupaikade soodsa seisundi saavutamiseks/säilitamiseks**
- **Soovitused seotud huvirühmade teavitamiseks ja kaasamiseks**
- **Lisad:**
  - Andmete olemasolu ja potentsiaalsed andmeallikad väljapakutud indikaatorite jaoks
  - Esialgne tüüpiliste nimekiri 9020 ja 9080 jaoks
  - Leedu ekspertide välja pakutud soodsa seisundi väärtused 9080 jaoks
  - Majandamismeetodid boreaalsetes metsaelupaikades

Parameetrid seisundi hindamiseks

Parameetrid ette antud EK aruandlusvormis, vaja leida mõõdetavad indikaatorid ja künnisväärtused.

Kvantitatiivsed

- Looduslik levila
- Soovitatav levila (Favourable Reference Range)
- Tegelik levik/pindala
- Soovitatav levik/pindala (Favourable Reference Area)

Kvalitatiivsed

- Struktuur & funktsioonid
  - **Elupaiga keskmine suurus**
  - **Servanäitajad;**
  - **Puuliikide kompositsioon;**
  - **Vanuseline struktuur;**
  - **Puistu struktuurielemendid;**
  - **Tüüpilised liigid;**
  - **Looduslikud häiringud**

Tulevikuväljavaated
Mõjud ja ohud
Kaitsemeetmed

Majandamismeetmed boreaalsete metsade soodsa seisundi saavutamiseks/taastamiseks

Soodsa seisundi saavutamine nõuab erinevat lähenemist sõltuvalt elupaigatüübist ja selle seisundist.

Elupaiga majandamine

kaitsekorralduslikel eesmärkidel:

- Looduslikud põlengud,
- Teatud puuliikide raie,
- Valik-, häil- ja harvendusraie
- Karjatamine metsas jne

Taastamine:

- Lagupuidu tekitamine,
- Puistu struktuuri mitmekesistamine häilude raiumise teel
- Põletamine
- Loodusliku veerežiimi taastamine jne

Säästev metsamajandus:

- Pakkuda ohustatud liikidele elupaika

Soovitused huvirühmade kaasamiseks

- Erinev arusaam metsa väärtustest viib **konfliktideni** seoses metsa majandamisega.
- **Ühised huvid**: säästev metsamajandus, kuluefektiivne kaitse, sertifitseerimine jne.
- **Edukaks koostööks** huvirühmade vahel on vajalik ühine arusaam metsade soodsast seisundist, aktiivne infovahetus ja koostöö praktilise majandamise osas.

Soovitused huvirühmade kaasamiseks

- Kaitsemeetmete ja metsa majandamise planeerimisse tuleks kaasata **kõik huvirühmad**.
- Oluline on tagada **andmevahetus** metsanduslike ja looduskaitse andmebaaside vahel.
- Metsade soodsa seisundi osas ühise arusaamani jõuda aitab **teavitustöö, mis peaks algama juba lasteaiast**.
- Meetmed soodsa seisundi saavutamiseks peaksid kajastuma **seadusandluses**.
- **Erinevate riikide ühine arusaam soodsast seisundist** aitaks veenda otsustajaid.
- Koostöö praktilise majandamise osas saab tagada **metsamajanduskavade** kaudu.

Sertifitseerimine toetab metsanduse ja looduskaitse koostööd.
Kompensatsioonid või maksusoodustused on olulised eduka koostöö tagamiseks.

Kuidas kasutada trükist/projekti tulemusi?

- Aitab mõista teema keerukust, pakub mõningaid lahendusi ja näitab ära andmete vajadused
- Abiks riiklike seireprogrammide ja elupaikade seisundi hindamise meetodika kavandamisel – tuleks analüüsida indikaatorite praktilist rakendatavust Eestis
- Algatuseks edasistele aruteludele metsaelupaikade soodsa seisundi künnisväärtustest, tüüpilistest liikidest

